

clas ohlson

Ägarstyrningsrapport

2008/2009

Bolagsstyrning

Styrningen av Clas Ohlson utgår från svensk lagstiftning, främst aktiebolagslagen, noteringsavtalet med OMX Nordiska Börs och Svensk kod för bolagsstyrning. Vidare följer styrningen bolagsordningen, interna instruktioner och policys samt rekommendationer som utges av relevanta organisationer. Bolagsstyrningsrapporten har upprättats i enlighet med koden. Den utgör inte en del av den formella årsredovisningen och har inte granskats av bolagets revisorer.

Svensk kod för bolagsstyrning

Svensk kod för bolagsstyrning tillämpas för alla bolag som är noterade på OMX Nordiska Börs Stockholm. Syftet är att förbättra bolagsstyrningen i börsnoterade bolag och främja förtroendet för företagen både hos allmänheten och kapitalmarknaden. Koden bygger på principen "följ eller förklara" vilket innebär att man kan avvika från koden om förklaring kan lämnas till varför avvikelserna skett. Clas Ohlson har under verksamhetsåret följt svensk kod för bolagsstyrning med undantag för nedanstående punkt.

Ordförande i valberedningen

Valberedningens ordförande ska enligt koden inte vara en styrelseledamot. Årsstämman utsåg Elisabet Salander Björklund till ordförande då det bedömdes ge kontinuitet i valberedningens arbete.

Bolagsstämma

Det högsta beslutande organet inom koncernen är årsstämman (den ordinarie bolagsstämma) som sedan börsintroduktionen 1999 hittills alltid har hållits på en lördag i början av september i Insjön. Årsstämman utser varje år styrelse och styrelseordförande för Clas Ohlson AB. Med fyra års mellanrum utser den även revisorer för bolaget. Vidare beslutar årsstämman hur vinstmedlen ska disponeras. Andra frågor som förekommer är frågor som är obligatoriska punkter enligt aktiebolagslagen och Clas Ohlsons bolagsordning (finns i sin helhet på www.clasohlson.se under finansiell information). Årsstämman har alltid varit mycket välbesökt och den senaste lockade nästan 1 800 deltagare vilket gör den till en av Sveriges största.

Nomineringsförfarande

Årsstämman beslutar om vilka som ska ingå i bolagets valberedning. Valberedningens uppgift är att till kommande bolagsstämma, där val av styrelse och revisorer ska ske, komma med förslag på styrelseledamöter och revisorer samt arvoden till dessa, samt styrelsens utskott. Valberedningen föreslår även ordförande på stämman.

Vid årsstämman den 13 september 2008 valdes en valberedning bestående av Elisabet Salander Björklund ordförande, Per Karlsson och Lars Öhrstedt. Elisabet Salander Björklund är styrelseledamot medan de två övriga är oberoende från både styrelsen och bolaget. Valberedningen representerar en bred erfarenhet av arbete i styrelser och nomineringsförfaranden.

Gruppen har arbetat med nomineringsförfarandet till Clas Ohlsons årsstämma den 12 september 2009 och har haft sex

möten, där styrelsens sammansättning har övervägts och diskuterats. Fokus har lagts vid att kandidaterna ska tillföra Clas Ohlsons styrelse rätt kompetens. Den utvärdering av styrelsens arbete som gjorts har också legat till grund för bedömningarna. Valberedningen har också arbetat med att säkerställa att styrelse- och kommittéarvoden är på lämplig nivå.

Valberedningens förslag kommer att presenteras andra veckan i augusti i samband med att kallelsen till årsstämman offentliggörs.

Revisorer

Med fyra års mellanrum utser årsstämman revisorer för moderbolaget. Nuvarande revisorer är Öhrlings PricewaterhouseCoopers (ÖPwC) som företräds av Annika Wedin (huvudansvarig) och Peter Bladh. Båda är auktoriserade revisorer hos ÖPwC. ÖPwC valdes 2008 och är valda till och med årsstämman 2012. Ersättningen för revisionsuppdrag i koncernen har de senaste tre åren uppgått till 1,9 Mkr, 1,6 Mkr respektive 1,6 Mkr. Ersättningen för övriga konsultationer har de senaste tre åren uppgått till 0,6 Mkr, 0,4 Mkr respektive 0,4 Mkr. Arbetet utöver revision handlar om Clas Ohlson-koncernens anpassning till redovisningsreglerna IFRS samt konsultationer i skattefrågor. Revisorernas oberoende ställning säkerställs dels av revisionsbyråns interna policys, dels av styrelsens riktlinjer som anger vilka uppdrag revisionsbyrån får åta sig utöver revision.

Styrelse

Clas Ohlsons styrelse består av sju bolagsstämموvalda ledamöter, inklusive VD, som är valda av bolagsstämma. Utöver dessa ingår också två ledamöter och två suppleanter för de fackliga organisationerna inom företaget. Dessa väljs av sin respektive organisation. Den nuvarande styrelsen finns beskriven på sidan 78 i årsredovisningen.

Styrelsens möten

Direkt efter årsstämman hålls ett konstituerande styrelsemöte där styrelsens arbetsordning fastställs. Vid detta möte utses även ledamöter till styrelsens revisions- och ersättningsutskott samt firmatecknare för bolaget. Utöver detta möte har styrelsen ytterligare minst sex möten under året. En gång per kvartal i samband med offentliggörandet av bolagets ekonomiska rapporter, en gång i juni inför slutförandet av årsredovisningen och en gång under vinterhalvåret för strategiska diskussioner. Strategimötet brukar pågå i två dagar medan övriga möten pågår i en dag. På strategimötet diskuteras i huvudsak frågor av strategisk karaktär såsom koncernens mål och strategier, sortiment, etableringsstrategi, större investeringar med mera. På övriga möten hanteras i huvudsak sedvanliga styrelsefrågor, bolagets rapporter samt avrapportering från styrelsens utskott. På två av styrelsemötena deltar bolagets revisorer och avrapporterar vad som framkommit under revisionen. Styrelsen har under verksamhetsåret haft nio styrelsemöten och ett strategimöte.

Styrelsens arbetsätt

Styrelsens arbetsordning förelägger vilka punkter på dagordningen som ska vara fasta och vilka som kan variera. Normalt ska varje styrelsemöte innehålla ett speciellt tema för att kunna ge styrelsen en fördjupad kunskap och förståelse i de olika delarna av bolagets verksamhet. Vid behandlingen av dessa teman deltar även tjänstemän från bolaget som föredragande.

Arbetet i styrelsens utskott utgör en viktig del i styrelsearbetet. Styrelsen har upprättat instruktioner för utskottens arbete. Ersättningsutskottet och revisionsutskottet bereder de frågor som inryms inom utskottens arbetsområden. De frågor som behandlats på utskottsmötena protokollförs och delges övriga styrelseledamöter på styrelsesammanträdena.

Arbetsordningen anger också att styrelsen minst två gånger per år ska sammanträffa med bolagets revisorer samt vissa formella frågor såsom kallelseregler och sekretess.

Arbetsfördelning mellan styrelse och VD

Styrelsen utser verkställande direktör (VD) för bolaget. Arbetsfördelningen mellan styrelse och VD finns angiven i styrelsens arbetsordning. Bland annat framgår det att styrelsen är ansvarig för bolagets styrning, tillsyn, organisation, strategier, intern kontroll, budget och policys. Vidare beslutar styrelsen om större investeringar och principiella frågor rörande styrning av dotterföretag såsom val av styrelseledamöter och VD. Styrelsen ansvarar också för kvaliteten i den finansiella rapporteringen. VD ansvarar i sin tur för att bolagets förvaltning sker enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar. Vidare ansvarar VD för att budgetera och planera bolagets verksamhet så att uppställda mål uppnås. VD tillser att kontrollmiljön är god och att koncernens risktagande vid varje tidpunkt är förenlig med styrelsens riktlinjer. Eventuella avvikelser ska rapporteras till styrelsen. Varje månad får styrelsen även löpande information från VD via en månadsrapport.

Revisionsutskott

Styrelsen har vid det konstituerande styrelsemötet inrättat ett revisionsutskott bestående av Urban Jansson, ordförande, Cecilia Marlow och Lottie Svedenstedt. Revisionsutskottet uppfyller de riktlinjer beträffande oberoende som framgår av Svensk kod för bolagsstyrning. Revisionsutskottet svarar för beredning av styrelsens arbete med att kvalitetssäkra den finansiella rapporteringen och arbete med frågor beträffande företagens interna kontroll. Revisionsutskottets ledamöter har sammanträffat med revisorerna vid två tillfällen under räkenskapsåret för att informera sig om revisionens inriktning och diskutera synen på företagens risker. Revisorerna har dessutom medverkat på utskottets övriga möten. Viktiga uppgifter för revisionsutskottet är att fungera som kommunikationslänk mellan styrelsen och bolagets revisorer och att fastställa vilka tjänster utöver revision som kan upphandlas av bolagets revisorer. Revisionsinsatsen utvärderas årligen varefter information lämnas till valberedningen om utfallet.

Revisionsutskottet har haft åtta möten under räkenskapsåret. Närvaron framgår av tabell nedan. Mötena har protokollförts och avrapporterats på nästkommande styrelsemöte. Representanter för bolagets ledning och bolagets internkontroller har deltagit på utskottets möten som adjungerade ledamöter. Avrapportering har gjorts beträffande arbete med företagens interna kontroll och riskhantering. Dessutom har frågor beträffande redovisning, likviditet med mera behandlats i utskottet.

Ersättningsutskott

Styrelsens, valberedningens och revisorernas arvoden beslutas varje år av årsstämman. Förslag till arvoden har i förväg beretts av valberedningen. Styrelsen beslutar däremot om ersättningen till VD. Ett särskilt ersättningsutskott, som har utsetts av styrelsen, bestående av styrelsens ordförande Anders

Styrelsens sammansättning och närvaro under verksamhetsåret⁷

Ledamot	Invald	Oberoende ¹	Oberoende ²	Styrelsemöten	Revisionsutskott	Ersättningsutskott
Anders Moberg	2003	Ja	Ja	10/10 ⁶		3/3 ⁶
Klas Balkow ³	2007	Nej ³	Ja	10/10		
Björn Haid	1990	Nej ⁴	Nej ⁵	9/10	3/4 ⁸	3/3
Cecilia Marlow ⁶	2007	Ja	Ja	9/10	8/8	
Lottie Svedenstedt	2004	Ja	Ja	10/10	8/8	
Elisabet Salander Björklund	2000	Ja	Ja	9/10		3/3
Urban Jansson	2005	Ja	Ja	10/10	4/4 ^{6 8}	1/1 ⁸

¹ Oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen enligt Svensk kod för bolagsstyrning.

² Oberoende i förhållande till större aktieägare i bolaget enligt Svensk kod för bolagsstyrning.

³ VD och koncernchef.

⁴ Har varit anställd 1965–2006.

⁵ Clas Ohlsons dotterson, företrädare den enskilt störste aktieägaren Mary Haid, se sidan 31.

⁶ Ordförande.

⁷ De fackliga organisationerna har haft två representanter i styrelsen.

För ytterligare information om styrelseledamöter, se sidan 78. Styrelsens och utskottens arbete beskrivs på sidan 74–76.

⁸ Vid det konstituerande mötet i samband med årsstämman 2008 förändrades utskottens sammansättning.

Moberg och två övriga ledamöter, Elisabet Salander Björklund och Björn Haid, har under verksamhetsåret arbetat med att ta fram beslutsunderlag för detta. Ersättningsutskottet uppfyller de riktlinjer beträffande oberoende som framgår av Svensk kod för bolagsstyrning.

Ersättningsutskottet lägger även fram förslag till riktlinjer när det gäller fast lön och rörlig ersättning för övriga ledande befattningshavare inklusive VD i respektive dotterbolag. På motsvarande sätt fungerar processen när det gäller rörlig ersättning för samtliga medarbetare. Utskottet har under verksamhetsåret haft tre möten. Närvaron framgår av tabell på sid 75. Mötena har protokollförts och avrapporterats på nästkommande styrelsemöte. Under året har arbetet i första hand avsett frågor beträffande rörliga ersättningar och pensioner.

Styrning av dotterföretagen

De fyra helägda dotterbolagen Clas Ohlson AS i Norge, Clas Ohlson OY i Finland, Clas Ohlson Ltd i Storbritannien och Clas Ohlson Ltd (Shanghai) i Kina styrs via egna styrelser i respektive land bestående främst av representanter från Clas Ohlson AB i Sverige. Styrelsen i Sverige får genom VD:s månadsrapporter löpande information beträffande dotterbolagen. I denna ingår även resultat och den finansiella ställningen för respektive bolag.

Ersättningar

Styrelsens arvode uppgick under verksamhetsåret till 2,3 Mkr i enlighet med årsstämans beslut. Av arvodet avsåg 0,6 Mkr ersättning för arbete i styrelsens ersättnings- och revisionsutskott samt valberedning. Av styrelsens totala arvode tillföll 0,6 Mkr styrelsens ordförande. För styrelsemedlemmar som är anställda i bolaget utgår inte något arvode.

Valberedningens arvode uppgick under verksamhetsåret till 0,2 Mkr. Av dessa tillföll 0,1 Mkr valberedningens ordförande. Ledamoten Lars Öhrstedt har avböjt arvode.

Bolagets VD erhöll under motsvarande period en lön på totalt 4,2 Mkr, varav 0,6 Mkr utgjorde rörlig ersättning. Lön till övriga åtta ledande befattningshavare uppgick till 12,9 Mkr varav 1,7 Mkr utgjorde rörlig ersättning. För fyra av dessa samt till VD tillkommer även förmånen av fri bil. Årsstämman 2008 beslutade om riktlinjer för ersättningar till ledande befattningshavare avseende räkenskapsåret 2008/09.

Avgångsvederlag

Enligt anställningsavtalet med VD är den ömsesidiga uppsägningstiden sex månader. Vid uppsägning från bolagets sida tillkommer tolv månaders lön. Under uppsägningstiden utgår gällande fast lön, rörlig ersättning och förmåner.

Pensioner

Styrelseledamöterna har inga pensionsförmåner för sina styrelseuppdrag.

Pensionsåldern för VD är 65 år och för övriga ledande befattningshavare varierar den mellan 65 och 67 år. VD har en

avgiftsbaserad pension till vilken det under året har betalats 1,3 Mkr. Övriga ledande befattningshavare erhåller pensionsrätt med grund enligt den gällande ITP-planen som även omfattar övriga tjänstemän. Utöver detta har kompletterande pensioner erlagts för fyra av de andra ledande befattningshavarna.

Ersättningsprinciper

De övergripande principerna för ersättning till ledande befattningshavare ska utgå från befattningen, den individuella prestationen, koncernens resultat och att ersättningen ska vara konkurrenskraftig i anställningslandet. Den sammanlagda ersättningen till ledande befattningshavare ska bestå av fast lön, rörlig lön i form av kortsiktigt incitament baserat på årliga prestationsmål, långsiktigt incitament baserat på fleråriga prestationer, pension och andra förmåner. Till detta kommer villkor vid uppsägning och avgångsvederlag.

Clas Ohlson ska sträva efter att erbjuda en konkurrenskraftig total ersättningsnivå med tyngdpunkt på betalning efter prestation. Detta innebär att den rörliga ersättningen kan utgöra en betydande andel av den totala ersättningen. Målet är att den fasta ersättningen skall befinna sig i den jämförbara marknadens median medan den totala ersättningen, när Clas Ohlson AB når eller överträffar sina mål, ska vara i marknadens övre kvartil. För ytterligare information om ersättningar se not 6 sidan 63-65.

INTERNKONTROLL

Styrelsens rapport om intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen för räkenskapsåret 2008/09

Denna rapport är upprättad i enlighet med svensk kod för bolagsstyrning och den vägledning som framtagits av FAR SRS och Svenskt Näringsliv samt med tillämpning av de anvisningar som kollegiet för svensk bolagsstyrning lämnat. Detta innebär i korthet:

- att rapporten är avgränsad till intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen
- att rapporten inte är en del av den formella årsredovisningen
- att rapporten är begränsad till en beskrivning av hur den interna kontrollen är organiserad (och inte innehåller något yttrande över hur väl kontrollen fungerat) samt
- att rapporten inte är granskad av bolagets revisorer

Arbetet med den interna kontrollen följer det ramverk som framtagits av The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). Ramverket består av fem delområden: kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning.

Kontrollmiljö

Kontrollmiljön består av den organisationsstruktur och de värderingar, riktlinjer, policies, instruktioner med mera som

organisationen arbetar efter. Ett effektivt styrelsearbete är grunden för god internkontroll och Clas Ohlsons styrelse har en etablerad arbetsordning och tydliga instruktioner för sitt arbete. Detta inkluderar även styrelsens ersättnings- och revisionsutskott.

En del i styrelsens arbete är att utarbeta och godkänna de policys som är styrande för koncernens arbete med den interna kontrollen. En annan del är att skapa förutsättningar för en organisationsstruktur med tydliga roller och ansvar som utmynnar i en effektiv hantering av verksamhetens risker. Verkställande ledning är ansvarig för att implementera riktlinjer för upprätthållande av god intern kontroll. Fortlöpande pågår ett arbete med att utvärdera bolagets rutiner enligt COSO-modellen. Verkställande ledning och revisionsutskottet rapporterar kontinuerligt till styrelsen enligt fastställda rutiner. All verksamhet bedrivs i enlighet med de etiska riktlinjer som framtagits i koncernens "Code of Conduct".

Riskbedömning och kontrollaktiviteter

Inom företaget har en modell utarbetats för bedömning av risken för fel i den finansiella rapporteringen, i vilken man har identifierat ett antal poster i resultat- och balansräkningen samt processer för framtagande av finansiell information där risken för väsentliga fel bedöms som förhöjd.

Koncernens intäkter består till 98 procent av försäljning i butik där betalningen i huvudsak erhålls kontant eller med kontokort. Intäkterna redovisas i sin helhet på bankkonton som stäms av dagligen. Risken för fel i intäktsredovisningen är begränsad. Under räkenskapsåret har kassasystemet granskats av extern part. Kontrollerna har gjorts genom IT-baserad granskning. Koncernens kostnader består främst av varukostnader, frakter, löner och sociala avgifter, hyreskostnader och marknadsföring. Budget beträffande intäkter och kostnader har fördelats på varje butik och avdelning. Utfallet kontrolleras varje månad mot såväl budget som föregående år. Avvikelse dokumenteras skriftligen via avvikelse rapporter som går igenom av närmaste chef.

Clas Ohlsons tillgångar utgörs till 90 procent av anläggningstillgångar och varulager. Särskild vikt har därför lagts vid utformning av interna kontroller för att förebygga och upptäcka brister inom dessa områden.

Processerna och kontrollstrukturen finns dokumenterade i en särskild ekonomihandbok som uppdateras löpande. Fortlöpande pågår ett arbete med att utvärdera de mest väsentliga processerna inom koncernen. Inom varje process kartläggs de största riskerna. Därefter görs en bedömning om de kontroller som utförs är tillräckliga. Om behov föreligger införs ytterligare kompenserande kontroller för att reducera risken till en acceptabel nivå.

Under räkenskapsåret har arbete bedrivits beträffande företagets övergripande riskhantering för att fortlöpande ha en aktuell bild av företagets risksituation, för att därigenom styra åtgärder mot prioriterade områden. Kartläggningen har gjorts på koncernnivå och utgör ett verktyg för styrelsens och

bolagsledningens strategiska och operativa styrning. Genom kartläggningen kan fokus riktas mot att minska företagets riskexponering och att reducera konsekvensen av eventuella infriade risker.

Information och kommunikation

Väsentliga policys, riktlinjer, instruktioner och manualer som har betydelse för den interna kontrollen uppdateras och kommuniceras till berörda medarbetare löpande. Allmänna riktlinjer och instruktioner finns även utlagda på bolagets intranät som samtliga medarbetare i koncernen har tillgång till. Det finns såväl formella som informella informationskanaler till bolagsledningen och styrelsen för information från medarbetarna. Via revisionsutskottet får styrelsen regelbundet återkoppling från verksamheten avseende frågeställningar som berör den interna kontrollen. För extern kommunikation finns riktlinjer som stödjer kravet på att ge korrekt information till aktiemarknaden.

Uppföljning

Bolagsledningen och revisionsutskottet rapporterar regelbundet till styrelsen utifrån fastställda rutiner. Varje månad får styrelsen även löpande information från VD via en månadsrapport för koncernen. I månadsrapporten lämnas information beträffande dotterbolagens resultat och finansiella ställning.

Varje delårsrapport analyseras av revisionsutskottet avseende riktigheten i den finansiella informationen. Revisionsutskottet har även en central roll i att följa upp att det finns tillräckliga kontrollaktiviteter för de mest väsentliga riskområdena avseende den finansiella rapporteringen samt att kommunicera väsentliga frågor med bolagets ledning, styrelse och revisorer. En viktig del är att säkerställa att eventuella brister från den externa revisionen åtgärdas.

Två gånger per år träffar hela styrelsen bolagets revisorer för att ta del av den externa revisionen och diskutera aktuella frågor. Utifrån revisorernas rapportering bildar sig styrelsen en uppfattning om den interna kontrollen och riktigheten i den finansiella informationen. VD deltar inte i eventuella frågeställningar som berör bolagsledningen.

Internrevision

Efter utvärdering under 2008/09 och tidigare år har styrelsen hittills inte funnit anledning att inrätta en internrevisionsfunktion. Istället har bolagets koncernövergripande controllerfunktion anpassats för att även hantera arbetet med bolagets interna kontroll. Frågan om att inrätta en särskild internrevisionsfunktion kommer att prövas på nytt årligen.

Denna rapport är inte en del av den formella årsredovisningen och har inte granskats av bolagets revisorer.

Insjön 30 juni 2009

Styrelsen

Clas Ohlson AB (publ.)
793 85 Insjön
Tel: 0247-444 00
Fax: 0247-444 25
www.clasohlson.se

Organisationsnummer: 556035-8672

clas ohlson